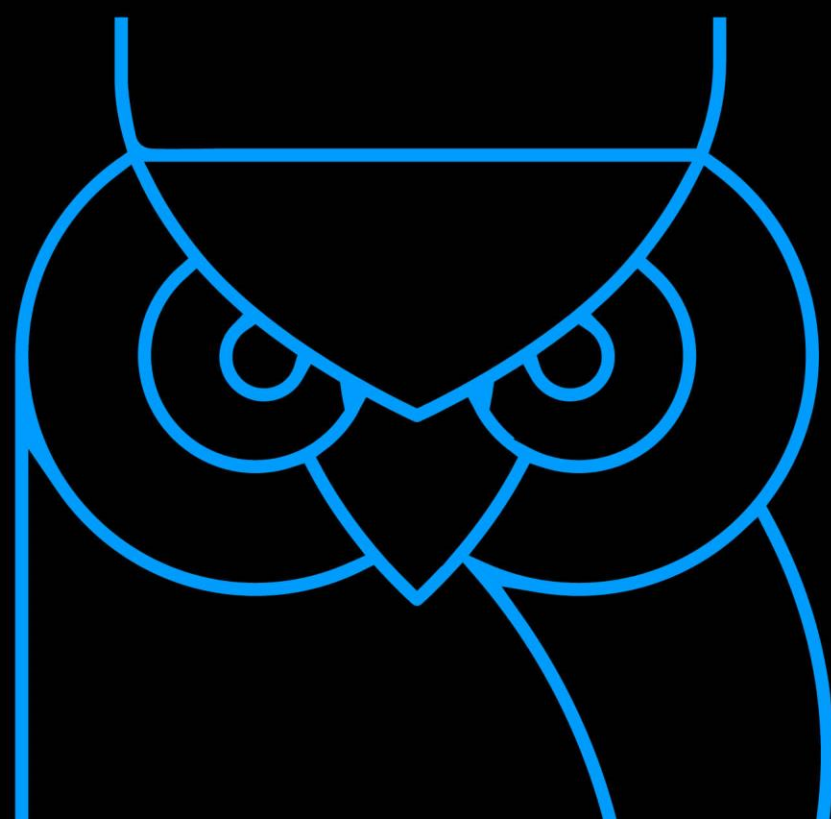
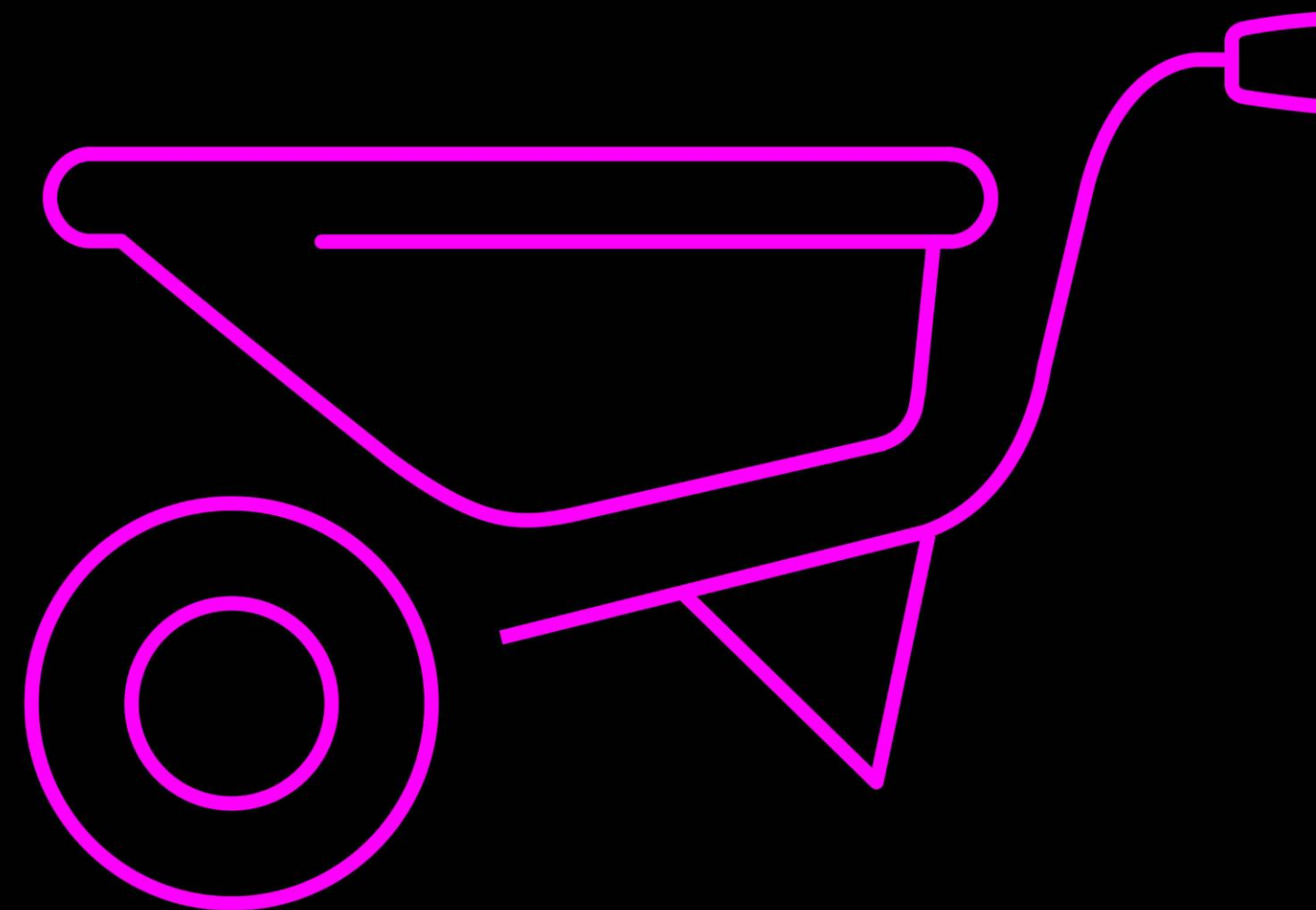
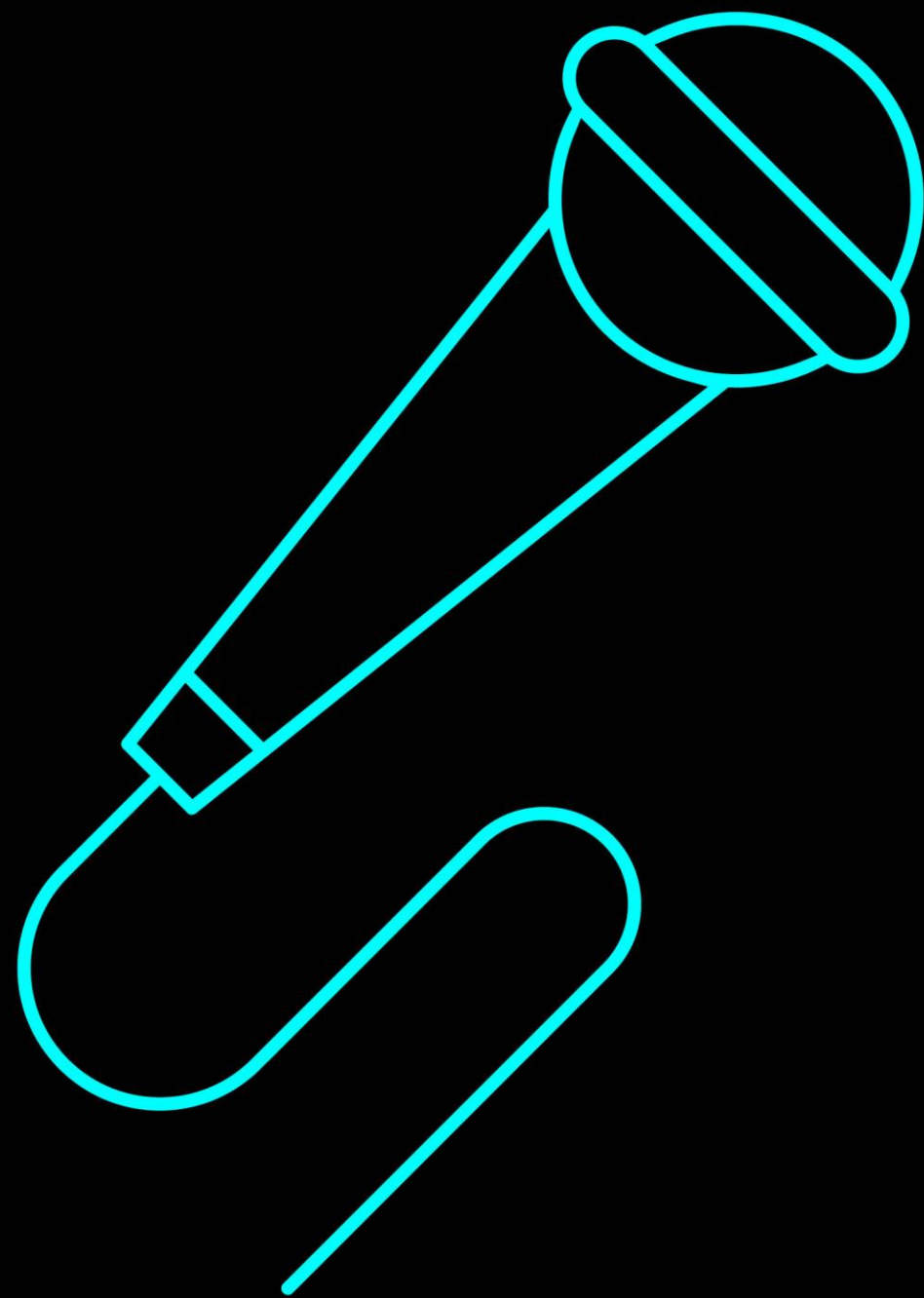

21 nov 2019
DeFabrique

Labour Lawlands

Vergoeding (letsel)schade werknemers

1. Aansprakelijkheid op grond van **art. 7:658 BW**. Vergaande zorgplicht voor de werkgever, maar geen risico-aansprakelijkheid
2. Verplichting op grond van het **goed werkgeverschap** (7:611 BW) om bepaalde bijzondere schades te vergoeden
3. **Verzekeringsplicht** bij verkeersongevallen op grond van art. 7:611 BW
4. **Risicoaansprakelijkheid** voor schade van derden, inclusief collega's, op grond van art. 6:170 lid 3 BW

Vergoeding (letsel)schade ambtenaren

1. Arbeidsongeschiktheid in en door de dienst (dienstongeval, beroepsziekte beroepsincident)
2. Aansprakelijkheid op grond van schending van de norm van art. 7:658 BW (restschade)
3. In beginsel geen regeling op grond van het goed werkgeverschap/redelijkheid en billijkheid/verkeersongevallen
4. Risicoaansprakelijkheid voor schade van derden, inclusief collega's, op grond van art. 6:170 lid 3 BW

Arbeidsongeschiktheid in en door de dienst

- Rechtspositieregelingen
- Aanvulling op het salaris, aanvulling op WIA-uitkering en vergoeding van medische kosten in geval van een **dienstongeval** of **beroepsziekte**
- Ziekte resp. ongeval moet in **overwegende mate** haar/zijn oorzaak vinden in de **aard van de** aan de ambtenaar opgedragen werkzaamheden of in de **bijzondere omstandigheden**, waaronder deze moesten worden verricht, en niet aan zijn **schuld of onvoorzichtigheid** zijn te wijten;
- In ARAR bijzondere regeling voor **beroepsincident**: een ongeval of ziekte die voortvloeit uit een **gevaarzettende** situatie die **rechtstreeks verband houdt met de uitvoering van zijn taak** waaraan de ambtenaar zich vanwege zijn specifieke functie **niet kan onttrekken**.
- Dan recht op volledige schadevergoeding

Schending van de norm van art. 7:658 BW en de norm van art. 6:170 BW

- Analoge toepassing art. 7:658 ten aanzien van restschade
- CRvB 22 juni 2000, *TAR* 2000/112 en ECLI:NL:CRVB:2013:BZ1164 (geen nazorg voor uit Joegoslavië teruggekeerde militair)
- Volledige schadevergoeding
- Toepassing art. 6:170 BW
- Risicoaansprakelijkheid voor schade van derden, maar kan ook collega zijn
- Bijv. ECLI:NL:RBALM:2009:BK6417 (losse velletjes papier op trap)
- Volledige schadevergoeding

Goed werkgeverschap/redelijkheid en billijkheid

- Geen recht op vergoeding op grond van goed werkgeverschap of redelijkheid en billijkheid, zonder expliciete grondslag: ECLI:NL:CRvB:2004:AR7748 (TAR 2005/33): botsing tussen twee surveillerende politiewagens
- Ook geen verzekeringsplicht in het verkeer: ECLI:NL:CRvB:2011:BP1535 (TAR 2011/11)

Het civiele werkgeversaansprakelijkheidsrecht

- Aansprakelijkheid ex artikel 7:658 BW
- Aansprakelijkheid ex artikel 7:611 BW
- De verzekeringsplicht bij verkeersongevallen
- Andere grondslagen voor aansprakelijkheid (kwalitatieve aansprakelijkheden)

Aansprakelijkheid ex artikel 7:658 BW

Kenmerken:

- Preventie: gericht op het voorkomen van ongevallen
- Geen risicoaansprakelijkheid
- Dwingend recht (lid 3)
- Bijzondere bewijsregels (in afwijking van artikel 150 Rv)
- Eigen schuld van de werknemer
- Alles of niets-benadering (uitzondering: proportionele aansprakelijkheid; Nefalit/Keramus; JAR 2006/100)

Verband met de werkzaamheden

- Schade: fysiek en psychisch (ABN AMRO/Nieuwenhuys; JAR 2005/84)
- In de uitoefening van de werkzaamheden
 - Werkplek
 - Werkzaamheden (Van Uitert/Jalas; JAR 2001/13)
- Causaliteit tussen schade en werkzaamheden
- Bewijslast bij werknemer; arbeidsrechtelijke omkeringsregel

Aansprakelijkheid

De werkgever is aansprakelijk, tenzij... (bewijslast bij werkgever)

- Geen schending zorgplicht
- Opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer
- Geen causaal verband zorgplichtschending

Zorgplicht

De werkgever is verplicht de lokalen, werktuigen en gereedschappen waarin of waarmee hij de arbeid doet verrichten, op zodanige wijze in te richten en te onderhouden alsmede voor het verrichten van de arbeid zodanige maatregelen te treffen en aanwijzingen te verstrekken als redelijkerwijs nodig is om te voorkomen dat de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden schade lijdt.

Zorgplicht (2)

- Geen absolute waarborg, maar niet eenvoudig aan te voldoen (Maatzorg De Werven/Van der Graaf; JAR 2009/15)
- Geschreven normen (minimumregels)
- Ongeschreven normen: Kelderluik-factoren (Bayar/Wijnen; JAR 2005/287)

Zorgplicht (3)

- Wat in redelijkheid van de werkgever kan worden verwacht hangt af van de omstandigheden van het geval (Bayar/Wijnen; JAR 2005/287)
- Rekening houden met ervaringsfeit (gezichtspunt van de verslappende aandacht)
- Preventieve maatregelen (bijvoorbeeld veiliger werking van een machine) mogelijk?
- Zo niet, kan op voldoende effectieve wijze voor het gevaar worden gewaarschuwd?
- Valt te verwachten dat de waarschuwing zal leiden tot een handelen of nalaten waardoor dit gevaar wordt vermeden?

Eigen schuld van de werknemer

- Artikel 6:101 BW
- Opzet
- Bewuste roekeloosheid (Pollemans/Hoondert; JAR 1996/203): de werknemer dient zich tijdens het verrichten van zijn onmiddellijk aan het ongeval voorafgaande gedraging van het roekeloos karakter van die gedraging daadwerkelijk bewust te zijn (voorbeeld JA 2008/125)
- In belangrijke mate (schending werkgever valt in het niet)
- Gevolg: de werkgever is niet aansprakelijk

Aansprakelijkheid ex artikel 7:611 BW

- Niet bij klassieke 658-situaties (De Kok/Jansen; NJ 1990/572)
- Twee categorieën:
 1. Zorgplicht voor veiligheid buiten uitoefening werkzaamheden (artikel 7:658 BW is dan niet van toepassing)
 2. Behoorlijke verzekering bij arbeidsgerelateerde verkeersongevallen (zorgplicht ex artikel 7:658 BW is dan beperkt)

Categorie 1

- Buiten het werk, maar wel werkgerelateerd (S/Reclassering; NJ 1999/534):
geen reden om artikel 7:658 BW ook in privésituaties toe te passen; zeggenschap over de werkplek + bevoegdheid om instructies te geven; eventueel op basis van goed werkgeverschap bij een, ook de werkgever bekend, specifiek en ernstig gevaar; afhankelijk van de omstandigheden van het geval
- Ook bij het organiseren van activiteiten waaraan een bijzonder risico op schade voor de deelnemende werknemers te verwachten is (M/V Communicatie/Van den Brink; NJ 2009/610)

Categorie 1 (2)

- Bewijslast bij werknemer: die zal normschending moeten bewijzen
- Geen afwijking van artikel 6:101 BW
- Volledige schadevergoeding mogelijk

Categorie 2

- Artikel 7:658 BW is wél van toepassing, maar zorgplicht is beperkt
- Goed werkgeverschap brengt mee dat werkgever gehouden is zorg te dragen voor een behoorlijke verzekering van werknemers wier werkzaamheden ertoe kunnen leiden dat zij als bestuurder van een motorrijtuig betrokken raken bij een verkeersongeval (Kooiker/Taxi Nijverdal; JAR 2008/57)
- Aansprakelijk voor zover door *die* tekortkoming schade wordt geleden
- Werkgeversaansprakelijkheid motorrijtuigen (WEGAM)

Categorie 2 (2)

Deze aansprakelijkheid geldt ook:

- indien een fietser of voetganger een ongeval overkomt waarbij ook een motorrijtuig betrokken is + eenzijdige ongevallen van een fietser (Maatzorg De Werven/Van der Graaf; NJ2009/15)
- maar geen verzekeringsplicht ex artikel 7:611 BW bij 'reguliere arbeidsongevallen' (Rooyse Wissel/Hagen; JAR 2011/315)
- ook geen uitbreiding in gevallen waarin voetganger een eenzijdig ongeval overkomt. Er bestaan goede argumenten voor een verdergaande, algemene bescherming tegen het risico van ongevallen, maar dat ligt op de weg van de wetgever. Het gaat de rechtsvormende taak van de rechter te buiten (TNT; JAR 2011/316)

Resumé verkeersongevallen

- Werk-werk-verkeer: wel verzekeringsplicht
- Woon-werk-verkeer: geen verzekeringsplicht
- Tussencategorie: bijzonder woon-werk-verkeer: wel verzekeringsplicht

Situatie vanaf 1 januari 2020

Dienstongeval, beroepsziekte, beroepsincident

- Rechtspositieregelingen gaan geïncorporeerd worden in cao's, dus kunnen blijven bestaan
- Vgl. art. 7.3 Cao Gemeenten en § 8.2 en definities Cao Rijk

“ARTIKEL 7.3 / ARBEIDSONGESCHIKTHEID IN EN DOOR DE DIENST”

“Vanaf de eerste dag dat u [arbeidsongeschikt](#) bent, betaalt uw werkgever uw maandinkomen gedurende 52 weken volledig door. Daarna betaalt uw werkgever 70% van uw maandinkomen.”

- Of er recht bestaat op een vergoeding wordt dan een kwestie van uitleg van de cao
- De vraag is of de civiele rechter hierbij dezelfde benadering gaat volgen als de bestuursrechter

Causaal verband

- Overwegende mate en de aard van de opgedragen werkzaamheden of de bijzondere omstandigheden waaronder deze moesten worden verricht
- Civiele recht hanteert deze begrippen niet
- In civiele recht bepalend of 'schade is geleden in de uitoefening van de werkzaamheden', dus niet of dit in overwegende mate het geval is of voortvloeit uit aard werk/bijzondere omstandigheden
- Causaal verband wordt bij art. 7:658 BW vrij snel aangenomen.
- Vgl. Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2001:AA9048, *JAR* 2001/13 (Van Uitert/Jalas)
- Hof Den Haag, ECLI:NL:GHSGR:2012:8918 (CBS)

Causaal verband, vervolg

- In ambtenarenrecht lijkt toets toch wat terughoudender.
- Vgl. CRvB: ECLI:NL:CRVB:2019:2653:
- Technisch medewerker/chauffeur op vuilniswagen bij Stadsbeheer Maastricht
- Valt uit cabine vuilniswagen bij het schoonmaken van deze cabine => 80-100% arbeidsongeschikt
- CRvB: *Alleen aanvullende uitkering verschuldigd als sprake is van een verhoogd risico (ECLI:NL:CRVB:2009:BI3020). Uit cabine vallen tijdens het wegblazen van vuil met een luchtdrukpistool door onbekende oorzaak, is een ongelukkig toeval. Geen verhoogd risico op lichamelijk letsel en geen bijzondere veiligheidsvoorschriften van toepassing.*
- Dus geen dienstongeval
- In civiele recht mogelijk geen aansprakelijkheid, maar wel causaal verband werk en schade
- Zie ook ECLI:NL:CRVB:2009:BJ7025 (val van tafeltje in schoollokaal)

Eigen schuld of onvoorzichtigheid

- In civiele recht alleen aan de orde bij opzet of bewuste roekeloosheid
- Wordt zeer strikt ingevuld. Zie Pollemans/Hoondert: ECLI:NL:HR:1996:ZC2142, *JAR* 1996/203
- In ambtenarenrecht ruimere invulling
- Vgl. ECLI:NL:CRVB:2012:BY0622
- Medewerker van Rijkswaterstaat gaat boei schoonmaken en gaat op de met sneeuw en ijs bedekte looprand van de boei staan. Glijdt vervolgens uit en loopt letsel op.
- CRvB: ongeval aan eigen schuld of onvoorzichtigheid te wijten, want verschillende alternatieven mogelijk. Aanhaaktrap bevestigen of sneeuw en ijs verwijderen of wachten tot het gesmolten zou zijn. Was zelf leidinggevende.
- In civiele recht: waarschijnlijk wel causaal verband, zeker geen eigen schuld, mogelijk geen schending zorgplicht

Schending van de norm van art. 7:658 BW

- CRvB past ook norm van art. 7:658 BW toe
- Maar wel verschil met Hoge Raad:

1. Bewijsrecht. Strikte bewijsregels bij Hoge Raad vs vrije bewijsleer in bestuursrecht
Overheidswerkgever zal voldoende moeten stellen en waar nodig bewijzen.

Bijv. bij de omkeringsregel bij het bewijs van causaal verband.

Vgl. ECLI:NL:HR:2013:BZ1721 (Lansink/Ritsma).

CRvB heeft ook omkeringsregel toegepast ten aanzien van mesothelioom (ECLI:NL:CRVB:2005:LJNAT5582),
maar nog niet de nuances met betrekking tot het te onzeker of onbepaald zijn van het causaal verband.

Leerstuk van de proportionele aansprakelijkheid ook meer uitgekristalliseerd in civiele recht.

Schending van de norm van art. 7:658 BW, vervolg

2. Tweede verschil is met betrekking tot psychisch letsel.

Uitgangspunt Hoge Raad: geen wezenlijk verschil tussen fysiek en psychisch letsel.

Vgl. ECLI:NL:HR:2005:AR6657, JAR 2005/84 (ABN AMRO)

Werkgever moet maatregelen nemen als risico op psychisch letsel kenbaar is behoort te zijn

CRvB: ambtenaar moet werkzaam zijn geweest onder omstandigheden die een abnormaal of excessief (of buitensporig) karakter droegen. Zie onder meer ECLI:NL:CRVB:2019:940.

Pestgedrag leidinggevende en/of collega's

Voorbeeld: Hof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2019:593.

Intimidatie leidinggevende. Geen zorgvuldig onderzoek.

Goed werkgeverschap/redelijkheid en billijkheid

Civiele recht: schadevergoeding op grond van goed werkgeverschap/redelijkheid en billijkheid in twee situaties:

1. Verkeersongevallen
2. Bijzondere situaties waarin geen sprake is van de uitoefening van de werkzaamheden in de zin van art. 7:658 BW, maar de werkgever wel een zekere zorgplicht heeft op grond van art. 7:611 BW

Voor overheidswerkgevers is dit nieuw

Aan te raden is dat overheidswerkgever voor verkeersongevallen tijdens werk-werkverkeer een verzekering afsluit, voor zover dit type ongevallen niet als dienstongeval wordt aangemerkt.

In die zin dus een uitbreiding van aansprakelijkheid.

Bijv. het halen van gebak met de dienstauto

ECLI:NL:RBUTR:2000:AE8720

Dienstongeval?

Aansprakelijkheid op grond van art. 7:658 BW?

Aansprakelijkheid op grond van art. 7:611 BW?

